

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki

SSN Renata Żywicka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko S. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 czerwca 2023 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie
z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt VII Pa 97/21,

**uchyla zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego
w Krakowie i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania
temu Sądowi.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sprawie z powództwa M.K. przeciwko S. sp. z o.o. w O. o przywrócenie do pracy odrzucił skargę kasacyjną powoda M.K. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 20 stycznia 2022 r., sygn. akt VII Pa 97/21.

Sąd Okręgowy wskazał, że wyrokiem z dnia 20 stycznia 2022 r., sygn. akt VII Pa 97/21 oddalił apelację powoda M.K. od wyroku Sądu Rejonowego w Chrzanowie IV Wydziału Pracy, sygn. akt IV P 241/20. Dnia 25 kwietnia 2022 r.

powód reprezentowany przez pełnomocnika procesowego - radcę prawnego wniósł skargę kasacyjną, wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 18.300 zł. Skarga kasacyjna została przekazana do Sądu Najwyższego, który postanowieniem z dnia 27 czerwca 2022 r. zwrócił ją wraz z aktami sprawy do Sądu Okręgowego w Krakowie w celu usunięcia dostrzeżonych braków, tj. wezwania pełnomocnika skarżącego o wyjaśnienie sposobu oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, ewentualnie w celu formalnego sprawdzenia przez Sąd Okręgowy z urzędu wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, a następnie - w zależności od dokonanych ustaleń - w celu pobrania od skarżącego opłaty stosunkowej od skargi kasacyjnej.

W piśmie z dnia 26 lipca 2022 r. skarżący wyjaśnił, że wartość zaskarżenia została określona jako trzykrotność wynagrodzenia powoda, gdyż jedynym możliwym rozstrzygnięciem wobec braku możliwości przywrócenia powoda do pracy jest odszkodowanie w takiej właśnie wysokości.

Postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie sprawdził z urzędu wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego oraz określił ją na kwotę 82.977 zł, po czym wezwał pełnomocnika skarżącego do uzupełnienia braku formalnego skargi kasacyjnej poprzez uiszczenie opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie 4.049 zł w terminie tygodnia pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. Wezwanie doręczono pełnomocnikowi skarżącego za pośrednictwem Portalu Informacyjnego dnia 15 września 2022 r. Od dnia 1 września 2022 r. do dnia 26 września 2022 r. do sprawy VII Pa 97/21 nie wpłynęła opłata w wysokości 4.049 zł ani żadna inna kwota.

W ocenie Sądu Okręgowego skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu. Sąd drugiej instancji wskazał na przepis art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 lub 3 k.p.c., przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. Sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Sąd zaznaczył, że zgodnie z art. 15zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o

szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy dokonał sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. i ustalił ją na kwotę 82.977 zł. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 1125) w sprawach z zakresu prawa pracy od pracodawcy pobiera się opłatę podstawową wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jednakże w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50 000 złotych, od pracownika i pracodawcy pobiera się opłatę stosunkową od wszystkich podlegających opłacie pism. Ponieważ ustalona wartość przedmiotu zaskarżenia przekroczyła kwotę 50 000 zł, skarżący jest obowiązany uiścić opłatę stosunkową od skargi kasacyjnej zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, tj. kwotę 4.049 zł. Pomimo wezwania pełnomocnik skarżącego nie opłacił w terminie skargi kasacyjnej. W takiej sytuacji skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w postanowieniu na podstawie powołanych przepisów oraz 398⁶ § 2 k.p.c.

Powyższe postanowienie zaskarżył w całości powód, wnosząc w zażaleniu o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie:

1) art. 19 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. przez jego wadliwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wartość przedmiotu sporu wyznacza suma kwoty określonej pozwem oraz dodatkowo kwota za odszkodowanie podczas

gdy te roszczenia pozostają we wzajemnej relacji i nie sumują się a ponadto kwotą zaskarżenia była kwota odszkodowania o jakiej mowa w art. 45 § 2 kodeksu pracy;

2) art. 327¹ k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. poprzez brak wskazania w jaki sposób dokonano wyliczenia wartości przedmiotu sporu w sytuacji gdy jest uzasadniona wątpliwość co do matematycznego określenia przez sąd wartości przedmiotu zaskarżenia;

3) art. 231 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie albowiem powód z uwagi na brak możliwości przywrócenia do pracy mógł domagać się odszkodowania co wskazywał na rozprawie apelacyjnej.

W uzasadnieniu zażalenia powód podniósł, że domagał się przywrócenia do pracy w związku z dokonany wobec niego wypowiedzeniem umowy o pracę. Na rozprawie apelacyjnej podnosił, że wyraża zgodę na odszkodowanie wskutek braku możliwości przywrócenia do pracy. Wskutek tak złożonych oświadczeń na rozprawie apelacyjnej był w pełni przekonany, że sąd rozpatrzy alternatywne możliwości wyrokowania. Sąd z urzędu może stwierdzając brak możliwości przywrócenia do pracy orzec o odszkodowaniu. Powód był przekonany co do tego, że tak właśnie się stanie. Powód pozostawał w zaufaniu do sądu pomimo, że działał z pomocą pełnomocnika procesowego. W oparciu o takie przekonanie kierował się powód formułując skargę kasacyjną.

W ocenie powoda powstaje istotne zagadnienie prawne, albowiem nie dochodzi w zasadzie to zmiany powództwa, czy też jego rozszerzenia, a jedynie do ograniczenia lub wyboru jednego z dwóch w zakresie kognicji sądu, działania sądu z urzędu. Sąd z urzędu może zasądzić odszkodowanie w przypadku braku możliwości przywrócenia do pracy bez stosownego wniosku w tym zakresie powoda. Bezsprzecznie w przedmiotowej sprawie możliwości przywrócenia do pracy odpadły i pozostała tylko kwestia odszkodowania.

Pozwana spółka wniosła o oddalenie zażalenia oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Trafnie wskazał skarżący, że na rozprawie odwoławczej nie doszło do rozszerzenia żądania pozwu.

Zgodnie z treścią przepisu art. 45 § 2 k.p. Sąd pracy może nie uwzględnić żądania pracownika uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu. Jeżeli przed wydaniem orzeczenia upłynął termin, do którego umowa o pracę zawarta na czas określony miała trwać, lub jeżeli przywrócenie do pracy byłoby niewskazane ze względu na krótki okres, jaki pozostał do upływu tego terminu, pracownikowi przysługuje wyłącznie odszkodowanie.

Podnieść należy, że w świetle art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Jednakże w razie zmiany okoliczności można żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu, a w sprawach o świadczenie powtarzające się można nadto rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy.

Trafnie wskazał skarżący, że na rozprawie odwoławczej nie doszło do rozszerzenia żądania pozwu. W przedmiotowej sprawie doszło do dopuszczalnej przedmiotowej zmiany powództwa, polegającej na zgłoszeniu przez powoda, wobec niemożności przywrócenia do pracy, roszczenia o odszkodowanie. Ta zmiana pociągnęła za sobą również zmianę wartości przedmiotu sporu. Od tej chwili przedmiot sporu stanowiło bowiem roszczenie pieniężne, którego wartość wyrażona była kwotą dochodzonego przez powoda odszkodowania (art. 19 § 1 k.p.c.), a nie roszczenie majątkowe niepieniężne (przywrócenie do pracy), którego wartość oblicza się według zasad wynikających z art. 23¹ k.p.c.

Należy na wstępie podkreślić, że sprawa o przywrócenie do pracy jest sprawą o prawo majątkowe, dla której wartość przedmiotu sporu określa się zgodnie z art. 23¹ k.p.c., a wartość przedmiotu zaskarżenia - zgodnie z art. 368 § 2 i art. 398⁴ § 3 k.p.c., a w konsekwencji - zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. - ocenia się dopuszczalność skargi kasacyjnej. Nie budzi to wątpliwości na gruncie utrwalonej wykładni przepisów prawa przyjętej przez Sąd Najwyższy (zob. np.: postanowienia

Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2011 r., II PZ 48/10, LEX nr 784932; z dnia 8 lipca 2014 r., I PZ 11/14, LEX nr 1511379 oraz orzecznictwo powołane w ich uzasadnieniach; z dnia 16 czerwca 2015 r., I PZ 4/15, LEX nr 2051054).

Sprawa o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy jest sprawą o roszczenie majątkowe (pieniężne) i dlatego jej wartość przedmiotu sporu stanowi kwota wskazana (podana) przez powoda - zgodnie z art. 19 § 1 k.p.c. (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2001 r., III ZP 28/01, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 350).

Wartość przedmiotu sporu w roszczeniach alternatywnych opartych na art. 45 § 1 i 2 k.p. i art. 56 § 1 k.p. może być różna ze względu na sposób jej obliczenia, co w konsekwencji może oddziaływać na dopuszczalność skargi kasacyjnej. Nie stanowiło to jednak podstawy do odrzucenia skargi kasacyjnej wobec jednoznacznego zgłoszenia przez powoda roszczenia alternatywnego o odszkodowanie przed Sądem odwoławczym.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

(G.Z.)

[ł.n]